

Bezpečnosť a ochrana zdravia a bezpečnosť technických zariadení v bytovom dome

1. Právny rámec bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci

Zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia vrátane bezpečnosti technických zariadení je neoddeliteľnou súčasťou života človeka nielen v pracovnom procese, ale aj v iných sférach jeho pôsobnosti, platí to aj na bytové domy.

Dôležitou súčasťou správy domov je aj **plnenie povinnosti v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia.**

2. Správa domu a bezpečnosť a ochrana zdravia

Správca bytového domu je povinný zabezpečiť pri správe bytového domu, okrem plnenia povinností podľa zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov a ostatných súvisiacich právnych predpisov, aj povinnosti, ktoré im ukladá **zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov** v znení neskorších predpisov. Tento zákon v určitých ustanoveniach ukladá povinnosti v oblasti zaistenia bezpečnosti technických zariadení prevádzkovaných v bytovom dome.

Zákon č. 124/2006 Z. z. nadobudol účinnosť 1. júla 2006. Do 1. júla 2012 bol päťkrát zmenený a doplnený zákonmi č. 309/2007 Z. z., č. 140/2008 Z. z., č. 132/2010 Z. z., č. 136/2010 Z. z. ač. 470/2011 Z. z.

Tento zákon ustanovuje **všeobecné zásady prevencie a základné podmienky:**

- na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a,
- na vylúčenie rizík a faktorov podmieňujúcich vznik pracovných úrazov, chorôb z povolania a iných poškodení zdravia z práce.

Ustanovenia § 13, § 14 a § 16 citovaného zákona – podľa ich výslovného znenia – sa vzťahujú aj na **spoločné časti domu a spoločné zariadenia domu v bytovom dome a na nebytové priestory s výnimkou bytov a rodinných domov v osobnom (individuálnom) vlastníctve.** Úlohy zamestnávateľa podľa týchto ustanovení plní správca spoločných častí domu, spoločných zariadení domu, nebytových priestorov a príslušenstva, ktoré sú v spoluvlastníctve vlastníkov bytov a nebytových priestorov.

Označené ustanovenia upravujú:

- § 13: **Bezpečnosť stavieb, pracovných priestorov, pracovných prostriedkov a pracovných postupov;**
- § 14: **Overovanie plnenia požiadaviek bezpečnosti technických zariadení,**
- § 16: **Osvedčenie na vykonávanie činnosti a preukaz na vykonávanie činnosti.**

K § 13 – Bezpečnosť stavieb, pracovných priestorov, pracovných prostriedkov a pracovných postupov; podľa tohto ustanovenia:

- **Technická dokumentácia pracovných prostriedkov a pracovných postupov**, ktoré sa používajú pri práci, **musí obsahovať** požiadavky podľa osobitných predpisov a požiadavky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci pri ich výrobe, preprave, montáži, inštalácii, prevádzke, používaní, údržbe, oprave, rekonštrukcii a likvidácii.
- **Technická dokumentácia stavieb musí obsahovať** požiadavky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na prípravu, výstavbu, prestavbu a ich budúcu prevádzku. Súčasťou technickej dokumentácie je aj **návod** na bezpečné používanie a údržbu a podmienky vykonávania kontrol a prehliadok.

3. Povinnosti správcu

Správca – je povinný počas užívania stavieb a ich súčastí, pracovných priestorov, prevádzky pracovných prostriedkov a používania pracovných postupov **zabezpečiť vedenie predpísanej technickej dokumentácie tak, aby zodpovedala skutočnému stavu.**

Správca – môže **užívať stavby**, ich súčasti a pracovné priestory, **prevádzkovať** pracovné prostriedky a **používať** pracovné postupy, **len ak zodpovedajú predpisom na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ak sú dodržané podmienky, ktoré vymedzil ich projektant, konštruktér, tvorca alebo výrobca a po vykonaní údržby, prehliadok, kontrol, skúšok, úradných skúšok alebo odborných prehliadok a odborných skúšok** ustanovených osobitnými predpismi 16) alebo technickou dokumentáciou výrobcu.

Správca – je povinný **určiť zamestnanca na vykonanie činností ustanovených osobitnými predpismi**, ktoré sú nevyhnutné na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci pri užívaní stavieb a ich súčastí, prevádzke pracovných prostriedkov a používaní pracovných postupov. V praxi sa však vyskytujú prípady, v ktorých spoločenstvo vlastníkov, prípadne aj správca – fyzická osoba, podnikateľ, správu domu vykonáva bez zamestnancov, nemajú žiadneho „zamestnanca“. Plnenie úloh zamestnávateľa v oblasti BOZP v dome v takýchto prípadoch – ak nebude možné splniť ich vo vlastnej pôsobnosti spoločenstva vlastníkov, resp. správcu v súčinnosti s niektorými vlastníkmi bytov a nebytových priestorov, si zrejme vyžaduje objednanie vykonania príslušných postupov a úkonov u kvalifikovaných osôb (právnických alebo fyzických).

Správa – je povinný **zreteľne označovať pracoviská a zariadenia, ktoré môžu ohroziť alebo poškodiť zdravie zamestnanca, a používať bezpečnostné a zdravotné označenie pri práci** podľa osobitného predpisu.

4. Overovanie požiadaviek bezpečnosti technických zariadení

K § 14 – Overovanie plnenia požiadaviek bezpečnosti technických zariadení

Overovanie plnenia požiadaviek bezpečnosti technických zariadení zahŕňa:

- a. **overovanie odbornej spôsobilosti na odborné prehliadky a odborné skúšky a opravy vyhradeného technického zariadenia** podľa právnych predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, na plnenie tlakovej nádoby na dopravu plynov vrátane plnenia nádrží motorového vozidla plynom a vydávanie oprávnení na tieto činnosti,

- b. **vykonávanie prehliadky, riadenie a vyhodnocovanie alebo vykonávanie úradnej skúšky a inej skúšky** podľa právnych predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci **na vyhradených technických zariadeniach** vrátane označenia vyhradeného technického zariadenia a vydávanie príslušných dokladov,
- c. **overovanie odborných vedomostí fyzickej osoby** na vykonávanie skúšky, odborných prehliadok a odborných skúšok, opráv a obsluhy vyhradeného technického zariadenia podľa právnych predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a vydávanie osvedčenia alebo preukazu na tieto činnosti a
- d. **posudzovanie, či technické zariadenia, materiál, projektová dokumentácia stavieb s technickým zariadením a jej zmeny, dokumentácia technických zariadení a technológií spĺňajú požiadavky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci** a vydávanie odborného stanoviska.

Plnenie požiadaviek **bezpečnosti technických zariadení** podľa § 14, odseku 1 **je oprávnená overovať právnická osoba, ktorá má oprávnenie vydané Národným inšpektorátom práce (ďalej len „oprávnená právnická osoba“)**. Činnosť oprávnenej právnickej osoby sa nevzťahuje na technické zariadenia podliehajúce dozoru orgánov podľa osobitných predpisov.

Národný inšpektorát práce po preverení splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom **vydá oprávnenie na overovanie plnenia požiadaviek bezpečnosti technických zariadení** podľa odseku 1 **právnickej osobe** na základe jej písomnej žiadosti.

5. Osvedčenie na vykonávanie činnosti

K § 16 – Osvedčenie na vykonávanie činnosti a preukaz na vykonávanie činnosti

Podľa tohto ustanovenia **fyzická osoba môže obsluhovať určený pracovný prostriedok a vykonávať určené činnosti** ustanovené právnymi predpismi na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci pri jeho prevádzke **len na základe platného osvedčenia na vykonávanie činnosti alebo preukazu na vykonávanie činnosti (ďalej len „osvedčenie alebo preukaz“)** vydaného oprávnenou právnickou osobou, fyzickou osobou alebo právnickou osobou, ktorá má oprávnenie podľa § 27 ods. 3 (ďalej len „osoba oprávnená na výchovu a vzdelávanie“). Osvedčenie alebo preukaz sa vydáva na základe písomnej žiadosti

Fyzická osoba, ktorá má osvedčenie alebo preukaz, je **povinná každých päť rokov absolvovať aktualizáciu odbornú prípravu** u osoby oprávnenej na výchovu a vzdelávanie. Osoba oprávnená na výchovu a vzdelávanie uvedie v osvedčení alebo v preukaze obdobie, v ktorom fyzická osoba absolvovala aktualizáciu odbornú prípravu.

Fyzická osoba, ktorá má osvedčenie alebo preukaz, **je povinná vo svojej odbornej činnosti dodržiavať právne predpisy a ostatné predpisy na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.**

Ak fyzická osoba, ktorá má osvedčenie alebo preukaz, vo svojej odbornej činnosti závažným spôsobom alebo opakovane koná v rozpore s právnymi predpismi a s ostatnými predpismi na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, **príslušný inšpektorát práce jej odoberie osvedčenie alebo preukaz**. Fyzická osoba, ktorej bolo odobraté osvedčenie alebo preukaz, môže požiadať o jeho vydanie najskôr šesť mesiacov po jeho odobratí. Národný inšpektorát práce zverejňuje zoznam fyzických osôb, ktorým bolo osvedčenie alebo preukaz odobraté, spolu s údajmi podľa odseku 3 písm. d).

Osvedčenie alebo preukaz stráca platnosť odobratím, alebo ak fyzická osoba, ktorá má osvedčenie alebo preukaz, neabsolvovala aktualizáciu odbornú prípravu.

6. Technické zariadenia

Technické zariadenia, najmä **vyhradené technické zariadenia elektrické, tlakové, plynové a zdvíhacie (napr. elektrická inštalácia, tlaková nádoba stabilná, plynové rozvody, výťah)** musia byť prevádzkované **všade, aj v bytovom dome**, tak, aby neohrozovali bezpečnosť a zdravie obyvateľov bytového domu vrátane iných osôb zdržujúcich sa v dome.

Na tieto účely sa musia plniť ustanovenia zákona o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a vykonávacích predpisov, najmä **vyhlášky MPSVR SR č. 508/2009 Z. z.**, ktorou sa ustanovujú podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci s technickými zariadeniami tlakovými, zdvíhacími, elektrickými a plynovými a ktorou sa ustanovujú technické zariadenia, ktoré sa považujú za vyhradené technické zariadenia (ďalej len „vyhláška č. 508/2009 Z. z.“).

Vyhláška obsahuje 11 príloh:.

1. ROZDELENIE TECHNICKÝCH ZARIADENÍ (tlakových, zdvíhacích, elektrických a plynových) PODĽA MIERY OHROZENIA
2. OBSAH KONŠTRUKČNEJ DOKUMENTÁCIE VYHRADENÉHO TECHNICKÉHO ZARIADENIA
3. OBSAH SPRIEVODNEJ TECHNICKÉJ DOKUMENTÁCIE VYHRADENÉHO TECHNICKÉHO ZARIADENIA
4. EVIDENCIA VYHRADENÉHO TECHNICKÉHO ZARIADENIA
5. PREHLIADKY A SKÚŠKY TECHNICKÝCH ZARIADENÍ TLAKOVÝCH
6. PREHLIADKY A SKÚŠKY TECHNICKÝCH ZARIADENÍ ZDVÍHACÍCH PRED UVEDENÍM DO PREVÁDZKY
7. PREHLIADKY A SKÚŠKY TECHNICKÝCH ZARIADENÍ ZDVÍHACÍCH POČAS PREVÁDZKY
8. PREHLIADKY A SKÚŠKY TECHNICKÝCH ZARIADENÍ ELEKTRICKÝCH POČAS PREVÁDZKY
9. PREHLIADKY A SKÚŠKY TECHNICKÝCH ZARIADENÍ PLYNOVÝCH PRED UVEDENÍM DO PREVÁDZKY
10. PREHLIADKY A SKÚŠKY TECHNICKÝCH ZARIADENÍ PLYNOVÝCH POČAS PREVÁDZKY
11. ODBORNÉ VZDELANIE A ODBORNÁ PRAX PRE JEDNOTLIVÉ STUPNE ODBORNEJ SPÔSOBILOSTI NA ČINNOSŤ NA TECHNICKÝCH ZARIADENIACH

7. Prevádzkovanie spoločných častí domu a spoločných zariadení domu a bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci

V bytových domoch sa vyskytujú nedostatky, ktoré pri nedodržovaní príslušných právnych predpisov a technických noriem **vedú k ohrozeniu bezpečnosti užívania, znižujú úžitkovú hodnotu, zvyšujú prevádzkové náklady a časom môžu viesť k vzniku porúch ohrozujúcich bezpečnosť a zdravie osôb.**

Spoločné časti domu a spoločné zariadenia

Spoločné časti domu a spoločné zariadenia domu v bytovom dome a nebytové priestory s výnimkou bytov a rodinných domov v osobnom vlastníctve musia byť prevádzkované **v súlade s § 13, 14, 16 zákona č. 124/2006 Z. z.** Ako už bolo uvedené, podľa ustanovení

týchto paragrafov spoločenstvo vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome alebo správca spoločných častí domu sú povinní okrem iného **vykonávať**:

- **údržbu,**
- **prehliadky, kontroly, skúšky, úradné skúšky alebo odborné prehliadky a odborné skúšky v intervaloch určených vyhláškou č. 508/2009 Z. z.**

Príslušné lehoty odborných prehliadok a odborných skúšok týchto zariadení sú uvedené v prílohách k vyhláške. Musia sa plniť aj požiadavky ukladané technickou dokumentáciou výrobcu. Obsluhovať technické zariadenia a vykonávať určené činnosti ustanovené právnymi predpismi na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci pri jeho prevádzke môže len osoba na základe platného osvedčenia na vykonávanie činnosti alebo preukazu na vykonávanie činnosti.

Aj keď sa zákon č. 124/2006 Z. z. nevzťahuje na samotné byty (i nebytové priestory) a ani na rodinné domy v osobnom (individuálnom) vlastníctve, ich obyvatelia musia tiež dodržiavať požiadavky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia vrátane bezpečnosti technických zariadení v súlade s právnymi predpismi a ostatnými predpismi na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, napr. zákon č. 656/2004 Z. z. o energetike. Každý je povinný počínať si tak, aby nedochádzalo ku škodám na zdraví, na majetku, na prírode a životnom prostredí.

Spracoval: Michal Vašš

Použitá literatúra:

Vyhláška MPSVaR SR č. 508/2009 Z. z.

Zákon č. 124/2006 Z. z. o o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov